

УДК 658.1:355.021.3

БЕЗПЕКА МАЛОГО БІЗНЕСУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Анна ГЕРІЛОВА

студентка

Науковий керівник: **Вікторія ГУЦУЛЯК**

канд. екон. наук, доцент кафедри

економіки та менеджменту

Львівський державний університети фізичної культури
імені Івана Боберського (Україна)

У контексті сучасної геополітичної ситуації, зростаючої кількості конфліктів та ризику ескалації конфліктів, проблема безпеки малого бізнесу в умовах воєнного стану стає дедалі більш актуальною. Тому, вирішення цієї проблеми є важливим завданням для підтримки та розвитку малого бізнесу, який є важливим джерелом розвитку економіки та забезпечення соціальної стабільності в країні. Малі підприємства грають важливу роль у розвитку економіки та забезпеченні зайнятості в Україні. Згідно з даними Державної служби статистики України [1], у 2020 році малі підприємства виробили 51,8% валового внутрішнього продукту країни, у 2021 році - 55,2%, а у 2022 році відсоток валового внутрішнього продукту, що виробляється малим бізнесом, зменшився внаслідок початку війни в Україні. Це є зрозумілим фактом, оскільки війна негативно вплинула на економіку та бізнес в країні. Тому важливо забезпечити безпеку малого бізнесу в умовах воєнного стану, щоб зберегти його важливу роль у розвитку економіки країни.

Аналізуючи низьку досліджень про вплив війни на малий бізнес, можна стверджувати, що війна в Україні має негативний вплив. Війна створює незрозумілість та непевність у бізнес-середовищі, що знижує рівень інвестицій та сприяє зменшенню попиту на товари та послуги. Крім того, спричиняє зниженню виробничої потужності та збільшенню витрат на захист бізнесу, що додатково негативно впливає на його прибутковість. А також, призводить до

зниженню рівня безпеки в певних районах, що створює перешкоду для розвитку малих підприємств [2, 3, 4].

Залежно від конкретної ситуації, підприємці повинні знайти способи адаптуватися до умов воєнного стану та приймати рішення, які допоможуть їм вижити та розвиватися у складних умовах воєнного конфлікту. Це може включати в себе зміну стратегії бізнесу, пошук нових ринків та клієнтів, а також зменшення витрат та оптимізацію бізнес-процесів. Однак, важливо пам'ятати, що воєнний стан є непередбачуваним фактором, який може вплинути на ринкові умови та конкуренцію в несприятливий спосіб, тому важливо бути готовим до різних сценаріїв розвитку подій.

Основні рекомендації для захисту прав та інтересів підприємців в умовах воєнного стану можуть включати наступні шляхи:

- підготовка планів евакуації та захисту;
- захист майна;
- резервне копіювання даних;
- співпраця з органами влади;
- страхування;
- організація дистанційної роботи;
- використання криптографічних методів;
- розвиток співпраці з іншими бізнесам;
- організація навчань та тренінгів;
- захист прав та інтересів.

У загальному контексті, стан малого бізнесу в Україні в умовах війни можна оцінити як складний, але стійкий. З одного боку, війна створює значні перешкоди для розвитку малого бізнесу, проте з іншого боку, саме малий бізнес часто виявляється більш гнучким та придатним до адаптації та складних умов. Варто зазначити, що держава вживає заходів для підтримки малого бізнесу в умовах війни. Існують програми державної фінансової підтримки для малих підприємств, а також заходи для забезпечення економічної безпеки та підтримки підприємництва на зоні конфлікту.

Список використаних джерел:

1. Державна служба статистики України. Офіційний сайт. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>.
2. Al-Dhubhani A. A., Al-Mekhlafi A. M. The Impact of War on Small Businesses in Yemen. *Journal of Entrepreneurship, Management and Innovation*, 2017. 13(4) , 93-112. doi:10.7341/20171344.
3. Mandryk O., Romanova O. Risks of Small Business in the Conditions of Military Conflict: Experience of Ukraine. *Journal of Security and Sustainability Issues*, 2018. 8(4), 821-834. doi:10.9770/jssi.2018.8.4(5).
4. Mourtada R., Daher R. Risks and Opportunities of Small Businesses in Conflict Zones: The Case of Syria. *Journal of Entrepreneurship in Emerging Economies*, 2019. 11(4), 769-792. doi:10.1108/JEEE-12-2018-0149.